

*В. О. Тищенко,
кандидат наук з державного управління, учений секретар,
Інститут державного управління у сфері цивільного захисту*

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ У КРАЇНАХ ЄВРОСОЮЗУ

Досліджено сучасний стан державного управління у сфері цивільного захисту у країнах Європейського Союзу.

Investigational the modern state of state administration is in the field of civil defence in the countries of European Union.

Ключові слова: державне управління, аварія, катастрофа, надзвичайна ситуація, цивільний захист, Європейський Союз.

ВСТУП

Масштабність наслідків аварій, катастроф та стихійного лиха ставить проблему ліквідації надзвичайних ситуацій та мінімізації негативних наслідків від них в ряд найбільш актуальних і важливих завдань Державної служби України з питань надзвичайних ситуацій [1], центральних і місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Ліквідація надзвичайних ситуацій та їх наслідків є одним з основних завдань цивільного захисту і полягає у проведенні комплексу заходів, які включають аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, що здійснюються в разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і спрямовані на припинення дії небезпечних факторів, рятування життя та збереження здоров'я людей, а також на локалізацію зон надзвичайних ситуацій [2].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблемам державного управління у сфері цивільного захисту, правовим, інституціональним системам Європейського Союзу приділяти увагу В.М. Шамраєва, О.О. Труш, В.В. Говоруха, В.Г. Бульба, А.Є.Тамм, Н.С. Фесенко, Н.В. Мирна, Ю.Г. Даник, В.Ю. Стрельцов та ін. Однак у вищезазначених роботах недостатньо досліджено роль державного управління у сфері цивільного захисту в країнах Європейського Союзу.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Дослідити державне управління у сфері цивільного захисту країн Європейського Союзу та досвід побудови і діяльності систем цивільного захисту у цих країнах.

РЕЗУЛЬТАТИ

Розвиток інтеграційних процесів між Україною і Європейським Союзом (ЄС) вимагає розуміння підходів до побудови і механізмів реалізації як спільних політик ЄС у цілому, так і взаємодії їх окремих складових. Тому актуально проаналізувати досвід і розглянути підходи керівництва країн ЄС щодо формування та реалізації політики у сфері цивільного захисту (ЦЗ).

Безпосередньо за впровадження політики ЄС з питань організації ЦЗ, захисту навколишнього середовища, захисту повітря, розвитку біотехнологій, контролю за хімічною промисловістю, питаннями безпеки розвитку промисловості та технологій, використання земельних та природних ресурсів відповідає Генеральний Директорат Європейської Комісії з питань навколишнього

середовища. Цей Директорат розташовано в Брюсселі [3].

Історія свідчить, що вже в 1985 р. у Західній Європі було створено спеціальний комітет для координації сил цивільної оборони (ЦО) країн Європейського економічного співтовариства, у тому числі з питань попередження і ліквідації наслідків аварій і стихійних лих. У листопаді 1988 р. у Брюсселі відбулася нарада представників керівних органів ЦО цих країн, на якій обговорювалися питання поліпшення координації дій при ліквідації наслідків серйозних промислових аварій, природних катастроф і руйнівних стихійних лих [3]. Подальший розвиток система ЦЗ в Європі отримала 23 жовтня 2001 року, коли Рада Європарламенту одностайно вирішила заснувати механізм співдружності для посилення та полегшення співробітництва в галузі надання цивільної допомоги. Сьогодні 30 країн (27 країн — членів ЄС, а також 3 країни — не члени ЄС, а саме: Ліхтенштейн, Королівство Норвегія та Республіка Ісландія) беруть участь у діяльності механізму співдружності [6].

Головною метою механізму є забезпечення захисту населення, навколишнього середовища та майна у випадку катастроф природного чи техногенного характеру, включаючи терористичні акти, що можуть трапитися як у межах, так і поза територією ЄС. Механізм, до якого за допомогою може звернутися будь-яка країна, що постраждала внаслідок стихійного лиха, виконує подвійну функцію.

По-перше, його мета — підтримка та сприяння при наданні допомоги країнам, постраждалим унаслідок катастрофи. Будь-яка країна, що постраждала внаслідок стихійного лиха (на території чи за межами ЄС), може направити запит до Центру моніторингу та інформації щодо отримання допомоги. Центр невідкладно направляє запит до мережі контактних органів у 30 країнах, що беруть участь у діяльності механізму. Далі вже кожна окрема країна вирішує, чи в змозі вона запропонувати допомогу, і якщо так, то в якому обсязі. Центр моніторингу та інформації отримує відгуки країн і направляє інформацію до країни-запитувача, зазвичай протягом кількох годин щодо можливої допомоги. Постраждала країна обирає ті види допомоги, які вона потребує, та безпосередньо зв'язується з країнами, що готові надати цю допомогу. Таким чином, Центр забезпечує першочергову інформаційну допомогу, надаючи владі постраждалої країни можливість зберегти час, потрібний на реагування.

По-друге, механізм має на меті розвиток системи попередження, він має свою базу даних щодо засобів цив-

ільної допомоги країн-учасниць механізму. Експертів і голів експертних груп також внесено до цієї бази даних, вони беруть участь у програмі навчання із надання цивільної допомоги. Програма включає в себе заходи з навчання, практичних тренувань та систему обміну експертами. Також застосовується система загального комунікаційно-інформаційного призначення при НС, яка забезпечує ефективний обмін інформацією між центральним органом рятування та контактними органами відповідних країн-членів

Діяльність механізму забезпечується певними фінансовими ресурсами, в основі якого лежить фінансовий інструмент ЦЗ [3].

Фінансовий інструмент створено з метою підтримки та зміцнення захисту країн-членів (у першу чергу людей) та навколишнього середовища, власності, включаючи культурні надбання, у випадках природних, техногенних катастроф та актах тероризму. Зазначений інструмент має сприяти посиленій співпраці між державами-членами ЄС у галузі ЦЗ і покриває три основні аспекти діяльності ЦЗ: попередження, готовність і реагування на НС.

Тому цінність загальноєвропейської координації дій у сфері ЦЗ проста: вона дозволяє об'єднати засоби та зусилля в Європейському масштабі, колективними зусиллями максимально захистити людей, власність і довкілля у випадку НС техногенного характеру, або стихійного лиха.

Проаналізуємо досвід побудови системи цивільного захисту країн Європейського Союзу з метою виявлення найкращих якостей цих систем. Для узагальнення інформації про існуючі системи необхідно проведення їх компаративного аналізу, порівняння досвіду окремих держав.

Австрія. Центральним органом виконавчої влади в Республіці Австрія, який відповідає в рамках держави за організаційні питання планування, запобігання і реагування на надзвичайні та кризові ситуації в країні, є Федеральне міністерство внутрішніх справ. Безпосередньо організацією діяльності у сфері цивільного захисту населення, подолання кризових ситуацій, а також запобігання, локалізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій займається Управління П/4 Федерального міністерства внутрішніх справ, яке структурно підпорядковується Генеральній дирекції громадської безпеки.

Державне управління цивільним захистом в Австрії побудоване на комплексній системі, яка спрямована, у першу чергу, на попередження та локалізацію надзвичайних ситуацій й охоплює зони відповідальності в рамках федерації, земель, районів, общин, відповідних структурних підрозділів із цивільного захисту і громадян та включає виконання широкого спектра завдань у сфері захисту населення від природних і техногенних загроз та надання допомоги під час кризових та НС.

3 травня 2003 р. Федеральне міністерство внутрішніх справ Австрії відповідає за організацію цивільного захисту населення, подолання кризових ситуацій та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій як у межах країни, так і в міжнародних масштабах. Таким чином, уперше на федеральному рівні відповідальність за координацію роботи в зазначених вище сферах сконцентровано в одному центрі, що дозволяє більш ефективно та оперативніше реагувати на кризові ситуації та катастрофи, що виникають [4].

Республіка Польща. У Республіці Польща функції цивільного захисту населення від надзвичайних ситуацій виконують Головна комендатура пожежної охорони, Служби водного та гірського порятунку, Цивільна оборона, а також їх підрозділи на регіональному та місцевому рівнях, які підпорядковані місцевим органам влади.

Загальну координацію цієї роботи здійснює орган центральної виконавчої влади — Міністерство внутрішніх справ і адміністрації, у структурі якого діють, зокрема, Бюро з питань ліквідації наслідків стихійних лих і Департамент кризового управління та оборонних справ, які виконують в основному управлінські функції.

Згадане Бюро виконує функції профільного Секретаріату міністра з питань ліквідації наслідків стихійних лих. До завдань структури відносяться питання підготовки справ до ініціювання, координації та опрацювання

програм діяльності урядової адміністрації в сфері ліквідації наслідків повені, зсувів ґрунту та інших стихійних лих. Крім того, Бюро забезпечує фінансову діяльність адміністрації, підтримує зв'язок з органами територіального самоврядування та недержавними організаціями відповідно до своєї компетенції.

До Департаменту кризового управління та оборонних справ належать такі завдання:

- організація та забезпечення реалізації завдань, віднесених до компетенції Міністерства в сфері надзвичайних ситуацій, зокрема планування діяльності в питаннях загальної громадської безпеки та кризового управління, рятування та захист населення, нагляд за Державною пожежною службою та функціонуванням Національної системи порятунку та гасіння пожеж, рятуванням у горах та на воді, цивільною обороною, попередження та усунення наслідків терористичних актів, охорона інфраструктури життєзабезпечення, координація виконання обов'язків за міжнародними угодами;

- здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення;

- опрацювання пропозицій, інших документів для потреб Урядової кризово-координаційної групи;

- нагляд за діяльністю Науково-дослідного центру протипожежної охорони та навчального закладу (Головна школа) Пожежної служби;

- координація міжнародної співпраці у сфері цивільної оборони, кризового управління, рятування та охорони населення, інфраструктури життєзабезпечення;

- контроль та забезпечення мобілізаційного матеріально-технічного резерву;

- координація та нагляд за рівнем територіальної мобілізаційної готовності на випадок НС, планування заходів профілактики і ситуаційне моделювання кризових явищ, реалізація програм щодо захисту населення [4].

Словацька Республіка. У системі забезпечення національної безпеки Словацької Республіки центральним органом виконавчої влади, який відповідає за питання запобігання, планування і реагування на надзвичайні та кризові ситуації, є Міністерство внутрішніх справ Словацької Республіки. Для виконання вказаних функцій у системі МВС створено Секцію кризового менеджменту та цивільної захисту.

Головними функціями та завданнями Секції кризового менеджменту та цивільного захисту МВС Словацької Республіки є такі:

- забезпечення управління в кризових ситуаціях;
- цивільний захист населення;
- роботи інтегрованої системи рятування;
- економічної та господарської мобілізації;
- цивільного кризового планування;
- охорони критичної інфраструктури;
- керівництва системою ЦЗ та гуманітарної допомоги [4].

Угорська Республіка. В Угорщині центральним органом виконавчої влади, відповідальним за питання запобігання, планування і реагування на надзвичайні та кризові ситуації, є Головна Дирекція з надзвичайних ситуацій Міністерства органів самоврядування та розвитку територій. До головних завдань Дирекції відносяться захист громадян та їх благ при виникненні таких надзвичайних ситуацій, як пожежі, аварії, катастрофи та інші небезпечні ситуації, що загрожують населенню. При виконанні цих завдань Дирекція може залучати широкі кола громадськості для ліквідації надзвичайних ситуацій. Головна мета Дирекції — ефективне запобігання, результативне втручання і успішне виконання робіт для забезпечення щоденної безпеки громадян.

Структура Центрального органу Дирекції має такі підрозділи: інспекції; з питань управління НС; господарський підрозділ.

Структура Регіональних органів включає регіональні офіційні та добровільні пожежні служби, обласні дирекції з надзвичайних ситуацій, які виконують також завдання пожежних служб другої інстанції, Столична дирекція охорони громадського порядку, Дирекція з надзвичайних ситуацій аеропорту, навчальні центри з надзвичайних ситуацій [4].

Чеська Республіка. Відповідно до Закону Чеської Республіки "Про кризове управління та внесення змін до деяких законів", органами, що беруть участь у врегулюванні кризових ситуацій, є уряд, міністерства і відомства, Чеський національний банк, органи місцевого самоврядування та виконавчої влади та спеціальні територіальні органи. Центральним координуючим органом у цій сфері є Рада безпеки держави, основною метою якої визначено розбудову надійної та безпечної системи держави, забезпечення координації і контролю заходів, що спрямовані на попередження або ліквідацію надзвичайних ситуацій. Робочим органом Уряду Чеської Республіки є Центральний кризовий штаб, що покликаний вирішувати кризові ситуації. На регіональному рівні функціонують Ради безпеки країв.

Безпосередні практичні заходи із запобігання виникнення кризових і надзвичайних подій, а також ліквідації їх наслідків покладено на Інтегровану рятувальну систему ("Служба 112"), що функціонує у складі Пожежно-рятувальної служби МВС Чеської Республіки з 1 січня 2001 р.

Керівництво Інтегрованою рятувальною системою здійснюється Управлінням інтегрованої рятувальної системи та виконання служби, до складу якого входять відділи, підрозділи протипожежної охорони, технічної та хімічної служби, психологічної допомоги.

Головне управління Пожежно-рятувальної служби у сфері ІРС забезпечує:

- методичне керування виконанням державних функцій органами країв у цьому питанні;
- управління виконанням функцій пожежно-рятувальними підрозділами у напрямі ІРС;
- контроль за виконанням завдань та надання кваліфікованої методичної допомоги пожежно-рятувальними підрозділами країв;
- опрацювання розвитку ІРС та підготовки до надзвичайних подій, організацію залучення Чеської Республіки до міжнародних рятувальних операцій для ліквідації надзвичайних подій за кордоном та надання гуманітарної допомоги іншим державам;
- забезпечення центральної координації закордонних та ліквідаційних заходів, контроль та координація рятувальних планів ІРС країв та розробка плану проведення рятувальних робіт на державному рівні;
- виконання функцій координатора при зверненні за допомогою при катастрофах, великих аваріях відповідно до міжнародних угод з прикордонними державами та Угорською Республікою.

Королівство Данія. Досвід Данії з організації державного управління цивільним захистом характеризується максимальною децентралізацією функцій виконавчої влади та відсутністю у держави виконавчих повноважень і повноважень оперативного управління у різних сферах соціально-економічного розвитку, у т.ч. в частині протидії та реагування на надзвичайні та кризові ситуації.

У Данії відсутній державний орган, відповідальний за надзвичайні ситуації та захист населення від можливих наслідків техногенних, або природних катастроф. Певна частина цих функцій відноситься до компетенції місцевої поліції, підпорядкованої Національному комісаріату поліції, що, у свою чергу, входить до структури Міністерства юстиції Данії.

Функції пошуково-рятувальної служби покладено, крім поліції, також на підрозділи берегової охорони, що діють переважно в районі автономних територій (Гренландія та Фарерські острови) і підпорядковані Міністерству оборони Данії. До складу Міністерства оборони входить також бригада швидкого реагування, яка може бути задіяною до пошуково-рятувальних та інших робіт у разі виникнення НС.

Фінляндська Республіка. Центральним органом виконавчої влади країни, який займається питаннями запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, є Міністерство внутрішніх справ Фінляндії.

Департамент рятувальних служб МВС Фінляндії відповідає на державному рівні за запобігання пожежам і іншим стихійним лихам, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій і цивільної оборони. Департамент очолює Генеральний директор, який організує і координує

діяльність національних та регіональних рятувальних служб.

До складу національних рятувальних служб входить Колеж рятувальних служб, який відповідає за підготовку відповідних фахівців та Протипожежний фонд. Основною метою діяльності цього Фонду є збір добровільних пожертвувань від населення та надання цільової матеріальної допомоги на розвиток регіональних рятувальних служб.

Регіональні рятувальні служби складаються з 22 Державних провінційних центрів, які у взаємодії з органами місцевого самоврядування та муніципальними службами відповідають за запобігання пожеж і інших стихійних лих, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій в межах окремих регіонів. Фінансування національних підрозділів здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету Фінляндії. Діяльність регіональних підрозділів фінансується з муніципальних бюджетів [6].

Королівство Швеція. У Швеції функціями організації планування та забезпечення заходів реагування на надзвичайні та кризові ситуації, а також проведення рятувальних робіт до 1 січня 2009 р. опікувалось дві установи: Агентство з надзвичайних ситуацій та Агентство з питань проведення рятувальних заходів, обидва підпорядковані Міністерству оборони Швеції. Однак, починаючи з 2009 р., згідно з рішенням Уряду Швеції, було проведено реорганізацію органів виконавчої влади, та ці два агентства були об'єднані в єдину відомчу структуру — Шведське цивільне агентство на випадок непередбачених ситуацій.

Агентство співпрацює з органами місцевого самоврядування (на рівні муніципалітетів) та добровільними громадськими організаціями у виконанні свого основного завдання — попередження виникнення надзвичайних ситуацій та допомога населенню у надзвичайних ситуаціях.

Складовими організаційної структури Агентства є функціональні департаменти: попередження виникнення надзвичайних ситуацій, забезпечення заходів у випадку надзвичайних ситуацій, міжнародного співробітництва, забезпечення нагляду; а також адміністративні департаменти.

Шведське Агентство з непередбачених ситуацій координує роботу органів місцевого самоврядування (муніципальних та обласних), центральних органів виконавчої влади (міністерств і відомств), підприємницьких структур, також громадських організацій цивільної оборони з питань запобігання та планування заходів із підготовки до можливих надзвичайних та кризових ситуацій [4].

Латвійська Республіка. У Латвійській Республіці питаннями запобігання, планування і реагування на надзвичайні та кризові ситуації займається Державна протипожежна та аварійно-рятувальна служба, підпорядкована Міністерству внутрішніх справ Латвії.

Діяльність зазначеної структури спрямована на забезпечення протипожежної безпеки, здійснення аварійно-рятувальних заходів, а також виконання нагляду за станом нормативно-правової бази у контексті урахування положень, що стосуються захисту населення та довкілля.

Державна протипожежна та аварійно-рятувальна служба складається з центрального апарату, який здійснює загальне керівництво структурою, а також самотійних та територіальних структурних підрозділів. До складу центрального апарату Служби входить Головне управління, відділ організації роботи керівника та відділ внутрішнього аудиту. Самостійні структурні підрозділи — Управління цивільного захисту, управління протипожежного нагляду, управління Оперативного керівництва, бригада Технічної служби (функціонують згідно з компетенцією). Територіальні структурні підрозділи — управління міста Риги та бригади 26 районів Латвії [6].

Литовська Республіка. Основною державною установою в Литві, яка займається питаннями реагування на надзвичайні і кризові ситуації та ліквідацією наслідків аварій і катастроф, є Департамент пожежної служби і рятування населення при Міністерстві внутрішніх справ Литовської Республіки. Фінансування згаданого Депар-

таменту здійснюється з бюджету МВС Литовської Республіки.

На Департамент пожежної служби і рятування населення покладено виконання наступних завдань:

- контроль, регулювання і координація ситуацій, пов'язаних із захистом населення країни, і ліквідація наслідків аварій та катастроф;

- надання допомоги населенню в межах компетенції;

- організація системи запобігання виникнення пожеж та ліквідації наслідків НС;

- організація системи громадської освіти у питаннях запобігання виникнення пожеж та дій в умовах НС [6].

Естонська Республіка. В Естонії головним державним органом, відповідальним за управління в галузі рятувальної служби, є Рятувальний департамент Естонської Республіки, який планує розвиток рятувальних служб, керує та при необхідності координує пожежно-рятувальні роботи при значних катастрофах, організує та здійснює державний нагляд за пожежною безпекою, контролює оперативну готовність рятувальних служб, організовує та здійснює роботи з розмінування.

Загалом до системи державної рятувальної служби Естонської Республіки входять: Рятувальний департамент Естонської Республіки; воєнізовані рятувальні підрозділи (підпорядковані Рятувальному департаменту); рятувальні служби, які підпорядковані повітовим управлінням.

Завданнями рятувальної служби Естонської Республіки є такі:

- здійснення пожежних та рятувальних робіт — роботи з порятунку людей і майна, а також із захисту навколишнього середовища при пожежах, стихійних лихах, катастрофах, аваріях, вибухах, дорожньо-транспортних пригодах та інших нещасних випадках, а також із ліквідації загроз, які супроводжують нещасні випадки;

- розмінування — пошук вибухонебезпечних предметів на основі попередньої розробленої програми, знищення вибухонебезпечних предметів, технічний контроль після вибуху тощо;

- державний пожежний нагляд — роботи з виконання правових актів, які стосуються пожежної безпеки [4].

Королівство Норвегія. Органом, який в системі забезпечення національної безпеки Королівства Норвегія відповідає за питання запобігання, планування та реагування на надзвичайні та кризові ситуації, є Міністерство юстиції та поліції Норвегії, а саме — Департамент з питань рятування та надзвичайного планування згаданого міністерства.

Структурно Департамент з питань рятування та надзвичайного планування складається з відділу служби порятунку, відділу надзвичайного планування та відділу служби ЦЗ.

На відділ служби порятунку покладено організацію виконання завдань з координації та управління рятувальними операціями.

На відділ надзвичайного планування покладено відповідальність за планування у випадках НС, всебічне координування надзвичайного планування, у якому на кожне з міністерств покладено галузеву відповідальність у межах компетенції міністерства. Відповідно, пропозиції окремих міністерств щодо поправок або доповнень до чинного законодавства та норм у сфері надзвичайного планування передаються на розгляд згаданого відділу, який також координує підготовку відповідних пропозицій до бюджету, що мають відношення до довготермінового планування заходів із попередження НС. Відділ здійснює управління Директоратом цивільної оборони та надзвичайного планування та у співпраці з органами місцевого управління на регіональному рівні забезпечує основу для належної підготовленості місцевих органів влади до попередження та відповідного реагування в умовах кризових ситуацій у мирний час і на випадок війни.

Відділ служби цивільного захисту опікується питаннями планування участі населення в ліквідації наслідків надзвичайних та кризових ситуацій.

Підпорядкований Департаменту з питань рятування та надзвичайного планування Міністерства юстиції та поліції Норвегії Директорат цивільної оборони та над-

звичайного планування було утворено шляхом поєднання колишнього Директорату цивільної оборони та надзвичайного планування з Директоратом пожежної безпеки у 2003 р. з метою забезпечення кращої координації відповідних зусиль на національному рівні. Директорат проводить всебічний аналіз ризиків та вразливості для всього норвезького суспільства. На Департамент покладено вжиття заходів із запобігання катастрофам, кризам та іншим надзвичайним ситуаціям, а також забезпечення належного надзвичайного планування та ефективного менеджменту у випадках катастроф та криз. Одним із ключових завдань є аналіз стану готовності норвезького суспільства ефективно діяти в умовах масштабних криз, для перевірки якого Директорат організує, зокрема, проведення відповідних навчань [6].

Досліджено, що основними напрямками державної політики у сфері цивільного захисту у країнах Європейського Союзу є: попередження, прогнозування, планування, оповіщення населення, організація системи по ієрархічній ознаці, єдиноначальність і взаємодія.

Побудова системи органів управління в цих країнах має багато спільного та поділяється на державний, регіональний і місцевий рівень. Відмічається сувора ієрархічність та централізація управління у відповідних системах цивільного захисту. Загальне керівництво системою захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій як у мирний, так і у воєнний час здійснює Міністр відповідного відомства. Для безпосереднього виконання покладених завдань на всіх рівнях державного керування створені спеціальні органи керування цивільного захисту. На регіональному і місцевому рівнях керівництво цивільним захистом здійснює голова відповідної адміністрації (префект або мер), який на основі принципу єдиноначальності може залучати всі наявні на підвідомчій території сили і засоби [5].

ВИСНОВКИ

Кожна країна має свої особливості при можливому виникненні надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру. Це пов'язано з їх різним географічним положенням, особливостями кліматичного, сейсмічного характеру, економічним розвитком та різними напрямками виробництва. Тому, виклики безпеки суспільства у кожній країні різні та побудова системи цивільного захисту має як багато спільного, так і свої особливості.

При цьому слід відмітити, що система цивільного захисту України має будуватися аналогічно подібним структурам Європейського Союзу.

Література:

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Наказ МНС України від 13.03.2012 № 575 "Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту".
3. Тищенко В.О. Механізми державного управління у сфері цивільного захисту: дис... к. держ. упр.: 12.03.12 / Тищенко В.О. — К., 2012. — 168 с.
4. Труш О.О. Політика Європейського Союзу у сфері цивільного захисту. Європейські та Євроатлантичні процеси й інститути. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Trpu/2009_3/doc/5/03.pdf
5. Труш О.О. Досвід побудови та функціонування систем цивільного захисту країн-членів Європейського Союзу Західної Європи / О.О. Труш // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. — Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2009. — Вип. 4 (27). — С. 441—447.
6. Труш О.О. Досвід побудови та функціонування систем цивільного захисту країн-членів Європейського Союзу Південної Європи / О.О. Труш // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. — Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2010. — ВІП. 1(28). — С. 407—417.
7. Труш О.О. Досвід побудови та функціонування систем цивільного захисту країн-членів Європейського Союзу Північної Європи та Норвегії / О.О. Труш // Державне будівництво. — 2009. — № 2. — Режим доступу: www.kbuaa.kharkov.ua

Стаття надійшла до редакції 08.01.2013 р.